

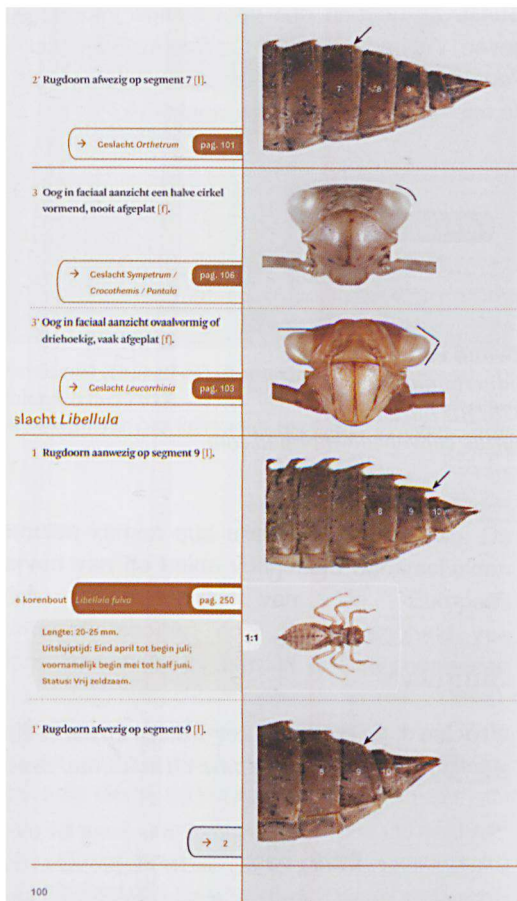
Fotogids Larvenhuidjes van Libellen. C. Brochard, D. Groenendijk, E. van der Ploeg & T. Termaat, 2012.

KNNV-uitgeverij, Zeist. 320 pagina's. ISBN 9789050114097. Prijs € 49,95.

De afgelopen jaren zijn we al meerdere keren getraakteerd op voorproeven van de foto's van larvenhuidjes die Christophe Brochard en Ewoud van der Ploeg wilden gaan gebruiken voor een determinatiegids van larvenhuidjes. En daar verscheen deze gids dan bij de KNNV, hartje zomer 2012. Iets groter dan de gebruikelijke veldgidsen en ook duidelijk zwaarder: een boek om het liefst achter een binoculair thuis te gebruiken, benadrukken de schrijvers. De naam fotogids wordt meer dan waar gemaakt: de met een computerprogramma samengestelde foto's zijn haarscherp in elk detail en zij vormen het uitgangspunt en hart van het boek. Het mag duidelijk zijn dat het een sensatie is! Nooit eerder verscheen een boek waarin larvenhuidjes van 84 soorten alle precies tot op de soort kunnen worden gedetermineerd. Daarvoor zijn er keuzes gemaakt die tot in de puntjes zijn doorgevoerd. De opzet van het boek volgend zal ik een aantal van die keuzes tegen het licht houden.

Het boek bestaat uit tien hoofdstukken, waarvan de eerste vier inleidend zijn, namelijk over het boek, de levenscyclus en het gedrag van libellen, hun biologie, hun biotopen en verspreidingsonderzoek en monitoring.

Hoofdstuk 5 bespreekt hoe larvenhuidjes te zoeken, te verzamelen en te bewaren. Hierin staan een paar leuke nieuwe aanwijzingen met onder andere uitleg over een 'huidjeshengel' en een 'huidjesplaatser'. Wat ik hierin echter mis is een toelichting hoe je de waargenomen kenmerken met een digitale camera kunt vastleggen. De aanbevolen methode met een oculairmeter in een binoculair werkt namelijk niet altijd, denk ik. Hoe bepaal je bijvoorbeeld precies de middenbreedte van een mentum/vangmasker (zoals nodig bij de Bruine- en Noordse winterjuffer)? Dat is iets wat je liever met een liniaal of gradenboog op papier of eventueel op je computerscherm zou willen

bepalen. Er zijn meerdere typen camera's in de handel die zoiets met of zonder binoculair in detail kunnen fotograferen. Extra voordeel van deze digitale methode is dat je deze foto's op het forum libellenlarvenhuidjes (bij waarneming.nl) met anderen kunt delen en een vondst van een zeldzame soort kan dan makkelijk naar de CWNO gemaild worden.

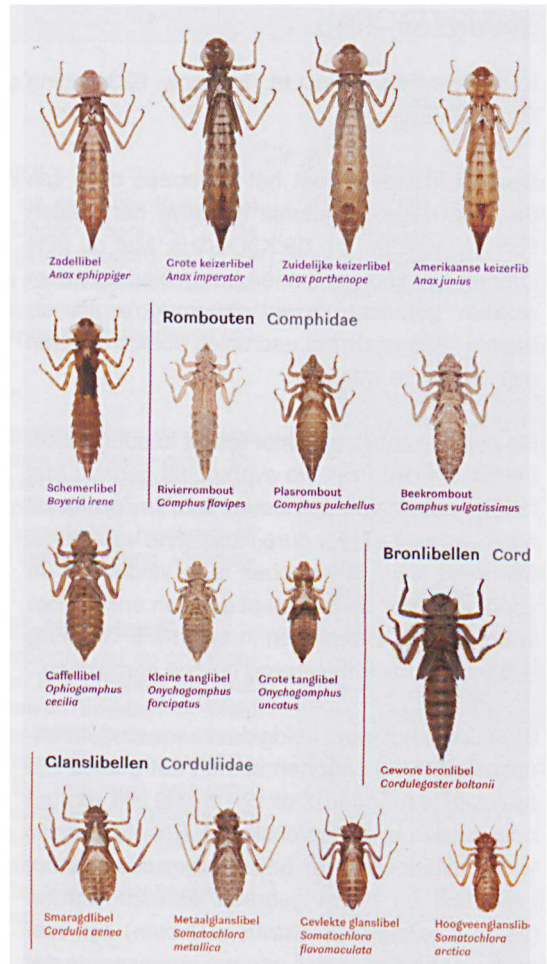
In hoofdstuk 6 wordt in maar liefst 16 pagina's de anatomie in detail besproken. Bravo daarvoor. Voor de terminologie is een wetenschappelijke taal gekozen. Iets bekijken vanaf de zijkant heet lateraal, vanaf de voorkant faciaal. Een vangmasker heet mentum en lamellen heten

procten. Zelf ben ik meer van ‘waarom moeilijk doen als het ook makkelijk kan?’. Het nadeel van de in de fotogids gekozen benadering is volgens mij dat beginners onnodig afgeschrikt worden en het boek onnodig stugger wordt. Er zit echter ook een klein voordeel aan: de parallel in bouw tussen het uiteinde van een larvenhuidje van een juffer en van een ware libel wordt in één keer duidelijk: de bovenste epiproct en de twee zijparaprocten zijn “in de volksmond” bij de eerste groep lamellen en bij de tweede groep stekels.

Hoofdstuk 7 is de kern waar het allemaal om draait. Een tabel met steeds twee keuzes waarbij elk kenmerk altijd met uitstekende foto’s ernaast staat geïllustreerd. Geen geblader naar figuren: bij elke vraag heb je die overduidelijk bij de hand. Er zijn zelfs kenmerken gevonden om de tot nu toe onmogelijke koppels als bijvoorbeeld Azuur- en Variabele waterjuffer en Bruinrode- en Zuidelijke heidelibel uit elkaar te houden. Vaak is in deze tabel de determinatie een enorm precies werk. Daarom is het misschien wel jammer dat niet altijd 100% duidelijk wordt gemaakt vanaf welk punt je elk onderdeel precies moet meten. Meer meetstreepjes naast de figuren hadden daarbij kunnen helpen.

In hoofdstuk 8 wordt elke soort besproken met een foto van een volwassen libel en een biotoopfoto waarop is aangegeven waar uitgesloten individuen te vinden zijn. Op de rechterpagina foto’s van kenmerkende onderdelen, deze zijn duidelijk aangegeven, vaak met pijltjes erbij. Ik heb daar twee kanttekeningen bij. De tekst over de herkenning is beschrijvend beschreven in vlotte taal. Sommige detailkenmerken uit de tabel worden hier niet nogmaals herhaald. Dat is een begrijpelijke keuze, maar dan zou het wel prettig zijn als er bij de soortbespreking een verwijzing wordt gegeven waar de soort in de tabel genoemd wordt. Verder wordt België in de inleiding wel genoemd, maar in de soortbesprekingen ontbreken helaas de status en verspreiding in België.

Hoofdstuk 9 en 10 maken het boek compleet. Van alle soorten staan hier afbeeldingen van de larvenhuidjes en onderdelen naast elkaar. Dit

maakt vergelijking gemakkelijk en laat de variatie binnen de soort goed zien. De besluitende foto’s van alle larven zijn een fantastisch slotoverzicht.

Kortom, een ronduit heel prachtig en grensverleggend boek waardoor het libellenonderzoek in Nederland een nieuwe dimensie krijgt. Is hiermee het laatste woord over dit onderwerp geschreven? Persoonlijk denk ik dat dit boek ruimte biedt om ernaast een dunne en handzame tabel uit te geven. Deze zou met iets simpelere loepkenmerken een mogelijkheid bieden snel vele soorten in het veld op naam te brengen. En dan heb je dit standaardwerk gewoon thuis liggen, om het allemaal 100% zeker onder je binoculair nog eens te checken!

Marcel Wasscher